

NOORD-DUITSE MELK- EN VLEESVEESECTOR IN BEELD

Naar tweejaarlijkse traditie gingen de rundveeconsulenten van Boerenbond op buitenlandse studiereis. Eind augustus bezochten ze enkele melk- en vleesveebedrijven in de Noord-Duitse deelstaat Niedersachsen. Met steden als Hannover en Osnabrück is deze regio niet onbekend bij heel wat veehouders. Het doel van deze studiereis is te kijken hoe de collega-veehouders in deze regio hun bedrijven managen en te ontdekken met welke uitdagingen zij geconfronteerd worden. – *Roel Vaes, Studiedienst – adviseur Rundvee*

In dit artikel geven we een overzicht van de Noord-Duitse rundveehouderij, de beperkingen, kansen en uitdagingen voor de toekomst waarmee de veehouders te maken krijgen. In de komende zes nummers komen telkens één of meerdere bezochte bedrijven aan bod.

Melkveeregio Niedersachsen

Duitsland is de grootste melkproducent in Europa. 69.000 melkveehouders produceren jaarlijks bijna 33 miljard liter melk. Dit is 4% van de wereldmelkproductie. De verschillen in omvang en structuur van de melkveebedrijven in Duitsland zijn groot. In Oost-Duitsland zijn er veelal grote bedrijven. Ook tussen het noorden en het zuiden van het land zijn er verschillen. In Zuid-Duitsland (onder meer in Beieren) zijn er voornamelijk gemengde bedrijven met gemiddeld minder dan veertig melkkoeien. Het

.....
In Duitsland zijn de deelstaten Beieren en Niedersachsen de belangrijkste melkproducerende regio's.

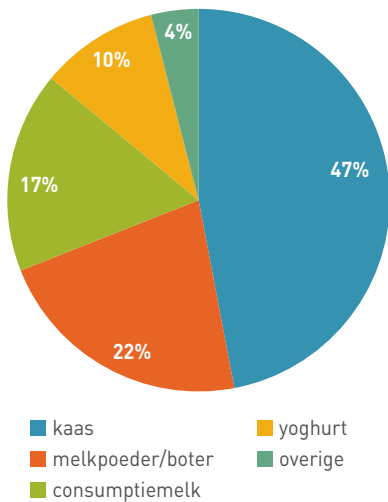
noorden van Duitsland heeft meer gespecialiseerde melkveebedrijven. Binnen de deelstaat Niedersachsen zijn er verschillen in bedrijfsstructuur, gelinkt aan de bodemsoort. Het noorden van Niedersachsen is een gespecialiseerde melkveeregio en heeft een armere zandbodem. In het oosten en zuiden wordt ook veel aan akkerbouw gedaan. Niedersachsen telt 9300 melkveehouders. Hun aantal is het voorbij crisisjaar met bijna 5% gedaald. Gemiddeld tellen de melk-

veebedrijven 87 koeien, met een productie van 8800 liter per koe. Binnen Duitsland zijn de deelstaten Beieren en Niedersachsen de belangrijkste melkproducerende regio's. Niedersachsen produceert met 6,2 miljard liter melk ongeveer een vijfde van de totale Duitse productie.

Zuivelsector

Globaal is de Duitse zuivelindustrie voor 70% coöperatief gestructureerd en voor 30% privé. In totaal zijn er in Duitsland 143 melkerijen actief. De Duitse zuivelindustrie (figuur 1) produceert voornamelijk kaas (47%), melkpoeder en boter (22%). Daarnaast is er ook nog een aanzienlijk deel consumptiemelk (17%) en yoghurt (10%). Aangezien een belangrijk aandeel van de melkproductie aanwezig is in Niedersachsen zijn er ook bijna dertig zuivelverwerkende bedrijven actief zoals DMK, Ammerland en Frischli.

Deze bedrijven zijn vooral gespecialiseerd in de productie van (harde) kazen. Gezien de focus op kaasproductie en de grote exportafhankelijkheid hebben de Noord-Duitse melkerijen na het Ruslandembargo zware klappen gekregen. Dit weerspiegelde zich ook in de beperkte uitbetalingscapaciteit in 2015 en 2016. Momenteel zijn er nieuwe markten – onder meer Zuid-Korea en Japan – gevonden voor de kaasafzet en kan men opnieuw aansluiten met de melkprices

Figuur 1 Aandeel zuivelproducten in Duitsland

in de buurlanden.

Inzake zuivelconsumptie is een verschuiving van het consumptiemelkverbruik merkbaar. De Duitse consument hecht veel belang aan duurzaamheid (weidemelk, dierenwelzijn ...). Zo daalde de consumptie van de klassieke consumptiemelk de voorbije jaren met 11%, ten voordele van de consumptie van weidemelk. Ook de biomelkconsumptie zit in de lift. In Duitsland is ongeveer 3% van de melkproductie biomelk, terwijl het verbruik rond 10% schommelt. Er wordt dan ook heel wat biomelk geïmporteerd vanuit Denemarken. Momenteel zetten steeds meer retailers in op ggo-vrije melk.

Belangenverdediging

De belangenverdediging in de landbouwsector is in Duitsland lokaal geworteld en nationaal overkoepeld door het *Deutsche Bauernverband* (DBV). In Niedersachsen staat Landvolk in voor de belangenverdediging en dienstverlening. Men is lokaal en regionaal gestructureerd, waarbij elke lokale afdeling een onafhankelijke werking en budget heeft. Naast syndi-

cale dossiers adviseert men zijn leden vooral op het vlak van belastingen en verzekeringen maar minder op het vlak van bedrijfseconomische en -technische opvolging. In Niedersachsen is de melkveesector verder nog gestructureerd in de brancheorganisatie Milchland. Deze is opgericht door de landbouworganisaties, zuivelindustrie en consumentenverenigingen. Zij staat onder meer in voor de verzameling van marktinfo en het voeren van zuivelpromotie. Daarnaast zijn er ook meerdere producentenorganisaties actief.

De verschillen in omvang en structuur van de melkveebedrijven in Duitsland zijn groot.

Duurzaamheid als uitdaging

Net zoals onze melkveehouders worden de melkveehouders geconfronteerd met heel wat uitdagingen. In Duitsland is de voorbije tien jaar sterk ingezet op de productie van hernieuwbare energie via biogasinstallaties. Hierdoor kwam er de voorbije jaren heel wat concurrentie op grond, met stijgende grond- en pachtprizen tot gevolg. Dit betekende voor heel wat melkveebedrijven extra financiële

kosten. Een andere belangrijke uitdaging waarmee ze geconfronteerd worden is een duurzame productie. Maatschappelijk en vanuit de retail komen er steeds meer eisen op dit vlak. Zo lopen er discussies om wettelijke dierenwelzijns-criteria uit te werken, staat het gebruik en het bouwen van bindstallen onder druk of stuurt de retail aan op de productie van ggo-vrije melk. Daarnaast worden ook de Duitse melkveehouders steeds vaker geconfronteerd met volatiele marktprijzen. Een aantal private en coöperatieve melkerijen nemen initiatieven naar hun leveraars om zich te kunnen indekken op termijnmarkten.

Vleesveehouderij

De Duitse vleesveehouderij is meer extensief in vergelijking met de Belgische. Belgisch witblauw wordt niet gekweekt in Duitsland. Het zijn vooral Franse rassen (Blonde d'Aquitaine, Limousin), Flekvieh en Holstein. De vleesproductie in Duitsland is sinds 2000 sterk gedaald en ondertussen gestabiliseerd. Jaarlijks worden meer dan 1,3 miljoen runderen geslacht in Duitsland. De vleesafzet is regio-afhankelijk en gebeurt via coöperatieve afzet, via handelaren of rechtstreekse afvoer naar slachthuizen. De vleesconsumptie in Duitsland zit in een dalende trend. De rundvleesconsumptie is recent terug gestegen door de aanwezigheid van vluchtelingen. Ze schommelt rond 9,7 kg/inwoner. Toch zijn de marges in de sector ook hier beperkt en zoeken heel wat vleesveehouders naar alternatieve afzet via thuisverkoop ... ■

[Dit was het eerste artikel in reeks van vier. In de komende drie nummers komen telkens één of meerdere bezochte bedrijven aan bod.](#)

DUITSE MELKVEEHOUDERIJ IN KENGETALLEN

- 69.000 melkveehouders
- 9300 melkveehouders in deelstaat Niedersachsen
- gemiddeld 87 melkkoeien per bedrijf
- gemiddeld 8800 liter per koe